

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

25 januari 2005

GEDACHTEWISSELING

over de hervorming van het Europese Landbouwbeleid

VERSLAG

**namens de Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
uitgebracht door de heer Karlos Callens**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Jos De Meyer.

Vaste leden:

de heren Stefaan Sintobin, Frans Wymeersch;

de heer Jos De Meyer, mevrouw Tinne Rombouts;

de heren Karlos Callens, Jul Van Aperen;

de heren Jacky Maes, Bart Martens.

Toegevoegde leden:

de heer Mark Demesmaeker;

de heer Jef Tavernier.

INHOUD

	Blz.
I. Toelichting door de Administratie Land- en Tuinbouw (ALT) en de Administratie Beheer en Kwaliteit Landbouwproductie (ABKL)	4
I.1 Inleiding	4
I.2. Aanpak in Vlaanderen.....	4
I.3 MTR en beleid	5
I.4 Timing.....	7
I.5 Mailing.....	8
I.6 Nationale reserve.....	8
I.7 Randvoorwaarden (cross compliance)	9
I.8 Knelpunten	10
I.9 Communicatie	11
II. Vragen van de leden	11

DAMES EN HEREN,

De Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Landbouwbeleid organiseerde op dinsdag 30 november 2004 een gedachtewisseling met vertegenwoordigers van het beleidsdomein Landbouw en Visserij over de hervorming van het Europese landbouwbeleid. Het verslag wordt uitgebracht door de heer Karlos Callens.

I. Toelichting door de Administratie Land- en Tuinbouw (ALT) en de Administratie Beheer en Kwaliteit Landbouwproductie (ABKL)

I.1. Inleiding

De heer *Noël Van Ginderachter*, waarnemend directeur-generaal van de Administratie Beheer en Kwaliteit Landbouwproductie (ABKL), stelt dat de huidige hervorming van het Europees landbouwbeleid, de Mid Term Review (MTR), de meest ingewikkelde hervorming is voor de administratie.

De landbouwadministratie bevindt zich momenteel nog in een interimfase. Sinds 2002 is het domein Landbouw grotendeels geregionaliseerd en wat nog federaal is, is opgesplitst in een aantal federale overheidsdiensten (FOD's).

Oorspronkelijk was het de bedoeling om onmiddellijk over te schakelen op de structuur die werd voorzien door Beter Bestuurlijk Beleid (BBB). Vermits dit telkens werd uitgesteld, was de Vlaamse landbouwadministratie verplicht om een interimstructuur in te voeren. Er zijn twee administraties: enerzijds de Administratie Land- en Tuinbouw (ALT) waar hoofdzakelijk het beleid zich bevindt en anderzijds de Administratie Beheer en Kwaliteit Landbouwproductie (ABKL), die hoofdzakelijk instaat voor de beleidsuitvoering. De Vlaamse landbouwadministratie bevindt zich onder het Departement Economie, Werkgelegenheid, Binnenlandse Aangelegenheden en Landbouw (EWBL).

In de ABKL bevindt zich een cel Algemene Administratieve Diensten. Het is de voorloper van wat later in BBB de Management Ondersteunende Dienst (MOD) zal worden voor het beleidsdomein Landbouw en Visserij. Daarnaast is er het Fonds voor de Kwaliteit van de Landbouwproductie. Het is het Fonds dat gedeeltelijk afkom-

stig is van het federale Fonds. Hierover is een ontwerpdecreet gemaakt en wordt al bijna een jaar gewacht op een advies van Europa. De naam van het Fonds zal wellicht nog veranderen volgens de heer Van Ginderachter.

Belangrijk voor de MTR-hervorming is de afdeling Procesondersteuning die ondermeer instaat voor ICT en betalingsopdrachten. De afdeling Uitvoering Markt- en Inkomensbeleid wordt geleid door de heer Jos De Smedt. Projectleider van de MTR is Danny Van den Bossche. De afdeling Voorlichting en de Afdeling Kwaliteit hebben niet onmiddellijk iets te maken met de MTR.

Onder de ALT ressorteren twee afdelingen die vroeger reeds bestonden: de afdeling Duurzame Landbouw en de afdeling Land- en Tuinbouwondersteuningsbeleid. De twee nieuwe afdelingen zijn de afdeling Monitoring en Studie en de afdeling Landbouw- en Visserijbeleid.

Achtereenvolgens zullen de verschillende sprekers volgende elementen behandelen: de aanpak in Vlaanderen, het beleid, de timing in Vlaanderen, de mailing, de nationale reserve, de randvoorwaarden, de knelpunten en de communicatie.

I.2 Aanpak in Vlaanderen

De heer *Jos De Smedt*, coördinator van de afdeling Uitvoering Markt- en Inkomensbeleid, laat weten dat zijn afdeling tot voor kort bestond uit vier technische diensten: een dienst die instond voor akkerbouwsteun en plantaardige steunregelingen, een dienst voor dierlijke steunregelingen, een dienst voor melkquota en tot slot een dienst voor begeleidende maatregelen. Om de MTR uit te voeren, moeten de diensten intern worden geherstructureerd, rekening houdende met het feit dat de bestaande regelingen van 2004 nog moeten worden toegepast en dat tegelijk de administratie de nieuwe regeling voor 2005 moet uitwerken. Dit betekent een dubbele taak gedurende ongeveer een jaar. Voor de MTR-hervorming werd een projectgroep opgericht samen met een aantal specifieke werkgroepen: de Werkgroep Administratief-Technische Implementatie die instaat voor de formuleren en procedures en beschrijving van ICT-applicaties. Verder zijn er een Werkgroep Wetgeving, een Werkgroep Cross Compliance en Controles en een Werkgroep Communicatie. De

Projectgroep beoordeelt maandelijks de vooruitgang van de werkgroepen. Tot de Projectgroep behoren de diensthoofden van de vroegere technische diensten en de trekkers van de verschillende werkgroepen.

De aanpak van de MTR-hervorming beperkt zich niet tot de ABKL: er is overleg met de leefmilieu-administraties, landbouworganisaties, de Waalse collega's en de Vlaamse minister-president en zijn kabinet. Het overleg met de Waalse collega's is noodzakelijk om de MTR-hervorming zo uniform mogelijk door te voeren.

Tot slot is er nog een Stuurgroep die specifieke, grote knelpunten kan oplossen.

1.3 MTR en beleid

De heer *Johan Heyman*, vertegenwoordiger van de ALT, stelt dat de MTR niet helemaal nieuw is; ze bouwt verder op elementen uit vorige hervormingen. Zo vindt de MTR haar wortels terug bij de Ier *Mc Sharry* en staat de MTR midden in Agenda 2000. Tijdens de onderhandelingen over het huidige GLB was in 1999 overeengekomen om Agenda 2000, voorzien voor de periode 2000-2006, eens te evalueren halverwege, dus in 2003. Het Belgisch standpunt en ook dat van de landbouworganisaties is dan lange tijd geweest om niet om de 3 jaar het GLB grondig te herzien. Dit was echter zonder Europees landbouwcommissaris *Fischler* gerekend.

Hoe is het verhaal van de ontkoppeling gegroeid? De heer *Mc Sharry* constateerde dat de invoering van productiequota en medeverantwoordelijkshelling (melkquotum en superheffing) onvoldoende bleken om de productie aan banden te leggen met de toenmalige prijsondersteuning aan de landbouwers. Hij stelde belangrijke prijsverminderingen voor: de graanprijzen met circa 30 procent verlagen; het rundvlees met 15 procent en de melk met 5 procent. Daardoor hoefde de Commissie minder uit te geven aan interventiestocks en aan exportsubsidies voor de afzet in het buitenland. Hier ontstond een nieuw begrip in het landbouwbeleid: de directe inkomenssteun ter compensatie van de prijsdaling. De steun in functie van de hoeveelheid werd vervangen door steun onder de vorm van een akkerbouw- of dierpremie – per eenheid dus – voor wie voldoet aan de

premievoorwaarden. Er kwamen ook een aantal begeleidende maatregelen. Hiermee eindigde ook de ambtsperiode van *Mc Sharry*.

De Oostenrijker *Franz Fischler* werd vervolgens de nieuwe landbouwcommissaris. De landbouwbegroting werd aan banden gelegd. Hij trok de lijn van *Mc Sharry* met Agenda 2000 niet helemaal door. Hij ging wel verder met de afbouw van de interventiesteun, maar gaf geen volledige compensatie voor de prijsdaling. *Fischler*, zelf afkomstig van het Oostenrijkse platteland, voegde een tweede pijler toe, namelijk plattelandsontwikkeling. Deze moet de negatieve effecten van de prijsdaling mee helpen opvangen.

De vraag kan volgens de heer *Heyman* gesteld worden waarom een dergelijke grondige hervorming noodzakelijk was. De administratie en het beleid stonden oorspronkelijk zeer sceptisch tegenover een dergelijk grondige hervorming halverwege omdat dit niet overeenkomt met een duurzaam landbouwbeleid. Samen met de landbouworganisaties werd geijverd om deze hervorming toch niet te laten doorgaan.

Om een drietal dwingende redenen was dit standpunt echter niet langer haalbaar. Ten eerste was er de EU-begroting. De landbouwbegroting was via Agenda 2000 vastgelegd tot 2006. Eind 2002 werden de financiële perspectieven vastgelegd voor een periode van nog eens 6 jaar tot 2013. De ministers beslisten tijdens de Top van Kopenhagen om het landbouwbudget voor directe betalingen maar te doen verhogen met een procent per jaar. Dit is minder dan de inflatie. Gezien de heer *Fischler* het waarschijnlijk niet haalbaar achtte om met een dergelijke krappe begroting te gaan overleggen met alle sectoren (rundveehouders, akkerbouwers, melkveehouders enzovoort) bedacht hij de mogelijkheid om alles in één enveloppe te steken. Verder was er de EU-uitbreiding met 10 nieuwe lidstaten die eraan kwam en dergelijke hervorming is makkelijker met alleen de 15 bestaande lidstaten.

Een tweede reden hield verband met de WTO-onderhandelingen die ondertussen waren gestart. Er werd gesteld dat de Europese landbouwsteun niet helemaal productieonafhankelijk was en zelfs deels productiestimulerend. Ook de exportsubsidie lag onder vuur. Het probleem dat de Europese landbouwsteun niet productieonafhankelijk was, wou de heer *Fischler* oplossen door de steun te

ontkoppelen van de verplichting om te produceren. Verder wou hij een deel van de directe steun afnemen en toewijzen aan de tweede pijler. Tot slot wou hij ook nog het zuivelbeleid aanpakken door de interventieprijs voor zuivel te verlagen in 3 stappen: min 15 procent voor de prijs van mage-re melkpoeder min 25 procent voor de boterprijs en het blokkeren van de totale hoeveelheid boter-interventie. Hierdoor zouden de exportsubsidies kunnen worden afgebouwd en krijgen de EU-land-bouwonderhandelaars iets meer speelruimte.

Een derde reden voor de ont koppeling was de EU-uitbreiding. Een aantal toetredingslanden zeg-den dat ze helemaal niet bereid waren of konden om zo'n ingewikkeld geïntegreerd controle- en beheerssysteem op te stellen. Ze stelden voor om een enveloppe te geven aan de nieuwe lidstaten die deze zouden verdelen over het totale aantal hec-taren. Zo onstond de Single Area Payment. Het werd de inspiratiebron voor de MTR-hervorming.

Vervolgens somt de heer Heyman een aantal voor-delen op van de ont koppeling. Ten eerste zal de ont koppeling een vereenvoudiging met zich mee-brengen. De volgende jaren zullen alle verschil-lende premies (stierenpremie, akkerbouwpremie, enzovoort) immers geïntegreerd worden in één bedrijfstoelage. Landbouwers zullen niet meer pro-duceren in functie van een premie maar in functie van de markt, wat een grote vrijheid voor de boer met zich meebrengt. De vrijheid van de boer gaat zelfs zo ver dat hij zijn rechten kan verkopen en verhuren.

Een tweede voordeel betreft een maatschappelijk element. Wat geproduceerd wordt is niet langer belangrijk, wel hoe het geproduceerd wordt. Het productieproces is belangrijk voor de consument. Daartoe moeten normen voor leefmilieu, dieren-welzijn en voedselveiligheid worden ingevoerd.

Door die nieuwe eisen en strengere normen zal de kwaliteit verhogen wat een derde voordeel is. Dit kost echter geld. Hiervoor worden middelen van de eerste naar de tweede pijler gemoduleerd.

De droom van de heer Fischler was echter een volledige ont koppeling. Dit heeft hij niet kun-nen bekomen via de landbouwministerraden. De belangrijkste wijzigingen, mede dankzij de Belgi-sche steun, zijn de volgende.

Ten eerste werd een minder streng zuivelbeleid ingevoerd. De quota werden behouden. Vervol-gens kunnen geen rechten worden geactiveerd voor aardappelen, groenten en fruit. Dit was vooral een Belgische eis, die uiteindelijk werd gesteund door Nederland. De bedoeling was om de West-Vlaam-se groentekwekers te beschermen tegen de akker-bouwers die met steun zouden overschakelen.

Verder werd de zogenaamde cohesie afgevoerd. Oorspronkelijk was de bedoeling van de heer Fischler om het geld van de modulatie volledig over te hevelen naar landen met een groot aan-tal arbeidskrachten in de landbouw en een groot landbouwareaal. Dit zou betekenen hebben dat Vlaanderen de opgehaalde middelen voor plat-telandsbeleid had moeten afstaan aan landelijke gebieden elders in de EU. Nu keert minstens 80 procent gegarandeerd terug.

Daarnaast werden de randvoorwaarden, oor-spronkelijk 38 richtlijnen en verordeningen, terug-gebracht tot bijna de helft, namelijk 19. Dit is een gevoelige verbetering.

De startdatum verschuift van 2004 naar 2005 met de mogelijkheid tot 2 jaar uitstel voor de lidsta-ten die hiervoor kiezen. Verder werd een regionale invulling mogelijk gemaakt. Tot slot werd ook meer steun voor jonge landbouwers bekomen en steun om te voldoen aan nieuwe normen en voor het financieren van een (verplichte) bedrijfsadvies-dienst via het hoofdstuk plattelandsontwikkeling.

Welke keuzes heeft Vlaanderen gemaakt?

Voor akkerbouw werd geopteerd voor een volle-dige ont koppeling. Vlaanderen kon immers maxi-mum 25% koppelen. Dit werd niet zinvol geacht gezien nog de bijkomende kosten voor bijvoorbeeld controle. Uitzonderingen hierop vormen speltzaad (op vraag van Wallonië) en lijnzaad (Frankrijk en Nederland, beide deel uitmakend van dezelfde productiezone, starten later en houden lijnzaad gekoppeld).

Wat de rundveesector betreft, werden kalveren niet ont koppeld wegens de integratie met Nederland waar alle slachtpremies gekoppeld blijven. Over de zoogkoeien is er een lang debat geweest met de landbouworganisaties. Gezien de toenmalige situ-atie (BSE, lage prijzen en consumptie) was het dui-

delijk dat de landbouwers de premie nodig hadden om te overleven. Door de vrees voor het verdwijnen van heel wat zoogkoeien werd de koppeling behouden (voor de basispremie van 200 euro en de aanvullende nationale premie van 50 euro, niet voor de premie uit de nationale enveloppe die schommelt rond de 100 euro en die ontkoppeld is).

Voor de eerder genoemde verlaging van de interventieprijs in de zuivelsector komt er een compensatie van 60 procent onder vorm van een aanvullende premie. Ze wordt geleidelijk ingevoerd vanaf 2004 volgens het melkquotum en wordt ontkoppeld in 2006.

Alle andere premies (extensiverings-, akkerbouw-, ooien-, slacht-, melkpremie, enzovoort) worden ontkoppeld en komen samen in één unieke premie (de bedrijfstoelage) en worden opnieuw gekoppeld via toeslagrechten aan grond.

Er zal worden gestart in 2005, met tien van de vijftien lidstaten. Nederland en Frankrijk horen hier niet bij. Zij starten in 2006. Momenteel worden verder afspraken gemaakt om het Vlaams regionaal landbouwbeleid te kaderen in het Europees landbouwbeleid.

1.4 Timing

De heer *Jos De Smedt* bespreekt de timing die werd uitgestippeld. Er wordt vertrokken van de premiegegevens van de referentie jaren 2000, 2001 en 2002. Het aantal dieren en hectaren dat toen in aanmerking kwam voor een premie dient als basis. Aan de hand van die referentiegegevens worden een aantal voorlopige toeslagrechten bepaald die worden megedeeld aan de producenten. De producent heeft de mogelijkheid om hierop te reageren in geval er bijvoorbeeld fouten zijn gemaakt of omwille van een gewijzigde bedrijfstoestand (overname, fusie, splitsing, enzovoort).

Een ander facet van de MTR naast de bedrijfstoelage is de nationale reserve van toeslagrechten die bestemd is voor bepaalde categorieën van landbouwers. Hiertoe moeten regels worden opgemaakt in overleg met de Waalse collega's.

In 2005 is het indienen door de landbouwers van een verzamelaanvraag een belangrijke stap. Een verzamelaanvraag komt in grote lijnen overeen met

de voormalige oppervlakteaangifte, hetzij voor akkerbouwsteun, hetzij voor voedergewassen. Ook andere premies zullen met die aanvraag gebeuren. De verzamelaanvragen worden verwacht in april 2005 waarna de verwerking start. Dit moet leiden tot toekenning van de definitieve toeslagrechten op het einde van het jaar 2005. Tot slot worden deze definitieve toeslagrechten megedeeld aan de landbouwers en kan begin 2006 worden overgegaan tot betaling van de bedrijfstoelage en eventuele modulatiesteun.

De heer De Smedt geeft een overzicht van de timing. Tot 1 augustus 2004 werden de referentiegegevens verzameld. Hiervoor werden informaticatoepassingen ontworpen omdat de gegevens zich bevonden in verschillende systemen. De periode daarna, tot 15 oktober 2004 berekende de administratie de voorlopige toeslagrechten voor ongeveer 30.000 producenten. De voorlopige toeslagrechten en een informatiepakket werden via een mailing megedeeld aan de betrokkenen rond 1 november 2004. Tot 24 december 2004 kunnen de landbouwers hun situatie vergelijken met de berekening van de voorlopige toeslagrechten en eventueel een herziening aanvragen bij de administratie. Evoluties in de bedrijfsvoering (overnames, enzovoort) die plaats hebben na 24 december 2004 kunnen nog worden megedeeld tot 15 mei 2005. Vervolgens heeft de beoordeling en afhandeling plaats van de herzieningen en klachten. Deze procedure zal het ganse jaar 2005 in beslag nemen.

Wat de modaliteiten voor de nationale reserve betreft, was het de bedoeling deze, in overleg met de Waalse collega's, vast te leggen voor 1 januari 2005 zodat bepaalde categorieën landbouwers een aanvraag zouden kunnen indienen voor extra toeslagrechten tijdens de periode 1 januari tot 1 februari 2005. Momenteel loopt de discussie nog steeds. De visie in Vlaanderen verschilt soms nogal van die van Wallonië.

Rond 15 maart 2005 moeten dan de oppervlakteaangiften worden verstuurd aan de landbouwers die dan tijd zouden krijgen tot eind april 2005 om hun verzamelaanvragen in te dienen. In de verzamelaanvraag zal een aanvraag moeten gebeuren om de toeslagrechten definitief aan te vragen, daarnaast zal de activering van de toeslagrechten moeten gebeuren door middel van een perceelsaangifte voor het jaar 2005. Van 15 mei tot 1 augustus 2005 wordt de registratie en verwerking van de ver-

zamelaanvragen gepland. Tot slot maakt de administratie een definitieve berekening, zal de administratie de definitieve toeslagrechten bekend maken aan iedere landbouwer en zal de betaling volgen.

Dit ganse systeem zal zich dan elk jaar opnieuw herhalen. Een overdracht of verhuur van toeslagrechten zal pas mogelijk worden na de toekenning van de definitieve toeslagrechten. Na een aantal controles is dan uitbetaling mogelijk.

1.5 Mailing

De heer *Danny Van den Bossche*, projectleider van de Vlaamse MTR-hervorming, geeft toelichting bij de verschillende documenten die werden verzonden begin november 2004. Deze mailing bevatte ten eerste een begeleidend schrijven. Vervolgens is er een document A met daarop gegevens uit de referentieperiode (2000-2002) van het bedrijf van de betrokken landbouwer met onder andere de ontvangen akkerbouw- en dierlijke premies evenals de berekening van de voorlopige toeslagrechten.

Ten derde is er het roze document B.1 om referentiegegevens te betwisten of voor landbouwers die tijdens de referentieperiode met een landbouwactiviteit zijn begonnen. Landbouwers die te kampen hadden met een overmachtsituatie of met uitzonderlijke omstandigheden (overlijden, langdurige arbeidsongeschiktheid, opruiming wegens een dierenziekte, enzovoort) moeten ook van dit formulier gebruik maken. Zo kan een herziening worden aangevraagd. Meestal wordt in dergelijke gevallen de gegevens van het betreffende jaar uit de referentieperiode uitgesloten van de berekening.

Ten vierde is er het gele document B.2 dat is bestemd voor landbouwers die een bedrijf geheel of gedeeltelijk hebben overgenomen, of die samen met gronden – die ze hebben aangekocht of voor een lange termijn hebben gepacht – toeslagrechten kunnen overnemen. De administratie voorziet dat deze categorie het grootste deel van de herziingsaanvragen zal uitmaken omdat vele landbouwers een uitbreiding hebben gerealiseerd met een of meerdere gronden. Zij wensen samen met de gronden ook de toeslagrechten van de overlaters over te nemen.

Document C is een toelichtingsnota waarin alle voorwaarden staan opgesomd die horen bij de ver-

schillende categorieën evenals de indieningsmodaliteiten: welk formulier moet worden ingevuld en welke eventuele bewijsstukken zijn noodzakelijk.

Wat wordt verwacht van de landbouwer? Hij moet nagaan of hij akkoord is met de voorlopige berekening van de toeslagrechten. Landbouwers die akkoord zijn, hoeven niet te reageren.

Daarnaast moet de landbouwer nagaan of hij niet gestart is tijdens de referentieperiode (2000-2002) en of hij niet werd geconfronteerd met een geval van overmacht. Tot slot moet hij nagaan of hij zich bevond in een geval van bedrijfsovername of in een geval van aankoop of lange termijnpacht van grond waarvan hij de toeslagrechten wenst over te nemen.

Omdat het een nieuwe materie betreft en om de landbouwer te helpen, werd een beslissingstabel uitgewerkt die is terug te vinden in het midden van de toelichtingsnota (document C). Aan de hand van verschillende kleuren en ja/nee-vragen wordt geprobeerd om de landbouwer te leiden door het complexe geheel van vragen die hij zich moet stellen.

Belangrijk bij deze mailing is dat wie akkoord is met de voorlopige toeslagrechten niets hoeft te doen. Zij zullen later de definitieve toeslagrechten toegestuurd krijgen. Voor een landbouwer die gestopt is, is het van belang dat hij de berekening zorgvuldig bewaart omdat de overnemers zullen vragen naar deze berekening. Wie meer informatie wenst, kan steeds de buitendiensten contacteren. De dossiers moeten ingediend worden ten laatste op 24 december 2004.

1.6 Nationale reserve

De modaliteiten voor de toekenning van de nationale reserve zijn nog niet volledig bepaald.

De heer *Van den Bossche* legt vervolgens uit hoe de nationale reserve wordt samengesteld. De initiële opbouw bestaat ten eerste uit de niet aangevraagde of niet toegekende toeslagrechten in 2005. Verder bestaat de mogelijkheid dat België een afroming doorvoert van alle referentiebedragen (maximum 3 procent) bij alle landbouwers om deze nationale reserve aan te vullen. Mocht dit nog niet volstaan, dan kan dit nog worden aangevuld met een lineaire afhouding.

Er zijn drie soorten toeslagrechten: gewone, speciale en braakleggingstoelagerechten. Bij speciale toeslagrechten ligt er geen grond aan de basis voor de steun. Landbouwers die nooit een oppervlakte-aangifte hebben gedaan, krijgen dus speciale toeslagrechten. De braakleggingstoelagerechten zijn toeslagrechten die verbonden zijn met hectaren die braak zijn gelegd tijdens de referentie jaren in het kader van de verplichte braaklegging.

Na 2005 kan de nationale reserve worden aangevuld met toeslagrechten die gedurende drie jaar niet werden geactiveerd. Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat België bij verkoop van toeslagrechten en braakleggingstoelagerechten zonder grond een afhouding doet van maximum 30 procent. Bij de verkoop van toeslagrechten met grond kan België maximum tien procent van de waarde van elk toeslagrecht naar de nationale reserve laten vloeien. Tot slot kan na 2005 bij de verkoop van toeslagrechten met een volledig bedrijf de nationale reserve nog worden aangevuld met maximum tien procent van de waarde van elk toeslagrecht.

Belangrijk is dat rechten die uitgekeerd worden uit de nationale reserve, gewone toeslagrechten zijn.

Vervolgens gaat de heer Van den Bossche dieper in op de vraag wie in aanmerking komt voor toeslagrechten uit de nationale reserve.

Vooreerst zijn er een aantal categorieën beschreven in de EG-verordening 1782/2003 die sowieso recht hebben op de toeslagrechten uit de nationale reserve: indien zij voldoen aan de voorwaarden en een aanvraag indienen, worden de toeslagrechten automatisch verkregen. Welke situaties vallen daar onder? Overdracht in familiaal verband van verhuurde grond, huur en aankoop van verhuurde grond en tot slot investeringen.

Daarnaast zijn er twee categorieën waarbij België kan beslissen om ze al of niet in aanmerking te laten komen en voor wie het dus een gunst is (in plaats van een recht). Het gaat ten eerste om starters na de referentieperiode. Dit werd door België niet voorzien. En ten tweede kan het gaan om herstructurerings- of ontwikkelingsprogramma's. Dergelijke programma's lopen momenteel niet in Vlaanderen. Wat hier wel zou kunnen voor in aanmerking komen is een herstructureringsberekening voor landbouwers die percelen in het buitenland hadden of die geconfronteerd werden met een

aanzienlijke onteigening. In deze gevallen zouden ze een aanvraag kunnen indienen om in aanmerking te komen voor toeslagrechten uit de nationale reserve.

Er zijn twee voorwaarden verbonden aan toeslagrechten ontvangen uit de nationale reserve: ze mogen gedurende vijf jaar vanaf de toekenning niet worden overgedragen en bovendien moeten dergelijke toeslagrechten gedurende de eerste vijf jaar elk jaar worden geactiveerd.

I.7 Randvoorwaarden (cross compliance)

De heer *Jos De Smedt* stelt dat de cross compliance moet beschouwd worden als een aantal bestaande bepalingen uit reeds bestaande wetgeving die nu gekoppeld worden als extra voorwaarden om de bedrijfstoelagerechten en andere rechtstreekse inkomenssteun te ontvangen. Het gaat om een aantal voorwaarden inzake leefmilieu, volksgezondheid, diergezondheid en gezondheid van planten en dierenwelzijn. Verder zijn er voorwaarden met betrekking tot de goede landbouw- en milieucondities voor landbouwgrond. Tot slot moet de totale oppervlakte blijvend grasland behouden blijven.

De randvoorwaarden worden gefaseerd ingevoerd. Vanaf 2005 zijn de beheerseisen inzake milieuriichtlijnen, identificatie en registratie van dieren van toepassing evenals de goede landbouw- en milieucondities voor landbouwgrond. Tot slot moet ook vanaf 1 januari 2005 gestart worden met de maatregelen voor de instandhouding van het areaal blijvend grasland.

Vanaf 2006 komen er een aantal maatregelen voor de volksgezondheid, de diergezondheid en de gezondheid van planten bij. De maatregelen voor dierenwelzijn worden van toepassing vanaf 2007.

Voor wat betreft het behoud van het areaal blijvend grasland, stelt de EG-verordening dat dit niet mag dalen. 2003 wordt hierbij als referentiejaar genomen. Dit wordt aan iedere producent meegegeeld via de verzamelaanvraag van 2005. Dit betekent in de praktijk dat er geen probleem is wanneer de oppervlakte blijvend grasland in 2005 evenveel bedraagt of groter is dan in 2003. Wanneer de oppervlakte echter verkleind is, dan stelt zich wel een probleem. Deze mogelijkheid doet zich voor wanneer de landbouwer percelen grasland heeft

verkocht of overgedragen. Hiervoor wordt een overdrachtprocedure uitgewerkt. Andere oorzaken voor de daling van de oppervlakte grasland kunnen niet te wijten zijn aan de landbouwer, bijvoorbeeld onteigening of ruilverkaveling. Ook hiermee zal de administratie trachten rekening te houden. Wanneer de landbouwer vrijwillig percelen grasland heeft gescheurd, is hij verplicht om dit perceel of een ander opnieuw in te zaaien. De concrete modaliteiten worden momenteel nog uitgewerkt.

De randvoorwaarden zijn een nieuw aspect bij de toekenning van de bedrijfstoelage. Inbreuken op de randvoorwaarden hebben gevolgen voor elke vorm van directe steun (al dan niet gekoppeld) aan de landbouwers. Controles zullen enerzijds gebeuren door de buitendiensten van de administratie. Zij betreffen een procent van de steuntrekkers. Anderzijds zijn er aantal externe instanties die een controleprogramma hebben. Het gaat dan om het Federaal Agentschap voor de Voedselveiligheid (FAVV), de Mestbank en Aminal die bevoegd zijn voor bepaalde reglementeringen (bijvoorbeeld milieu, identificatie en registratie van dieren, enzovoort). Wanneer zij vaststellingen doen, zijn deze instanties volgens de EG-verordening verplicht om de inbreuken tegen de beheerseisen mee te delen aan de ABKL. De administratie zal die inbreuken vervolgens bestraffen. Om deze EG-verordening correct toe te passen moet een concreet programma voor uitwisseling van gegevens worden gemaakt.

De EG-verordening bepaalt verder welke sancties volgen bij niet-nalevingen. De standaardsanctie bedraagt drie procent korting op de totale rechtstreekse inkomenssteun (gekoppeld en niet-gekoppeld). Deze sanctie kan verlicht worden tot een procent in bepaalde omstandigheden of verzwaaard worden tot vijf procent. Bij elke herhaling van de niet-naleving wordt het sanctiepercentage vermenigvuldigd met een factor drie tot een maximum van vijftien procent.

Bij een opzettelijke overtreding van één van de randvoorwaarden wordt minimaal een sanctiepercentage toegepast van vijftien procent of kan de steun volledig worden ingetrokken.

Tijdens de maanden oktober en november 2004 werden controlerapporten en protocollen opgesteld. De protocollen zijn samenwerkingsak-

koorden tussen de diensten van de landbouw- en milieuadministratie. Dit is een moeilijke operatie omdat het gaat om externe samenwerking die zich daarenboven situeert op verschillende bevoegdheidsniveaus.

Een dienstinstructie voor de buitendiensten en het controlepersoneel wordt klaargemaakt tijdens de maanden november en december 2004. In de maand december zal er een vorming worden georganiseerd voor de controleagenten.

Het doel is ook om tijdens de eerste maanden van 2005 naar buiten te komen met concrete beheerseisen en criteria die in elk domein gelden. Hiervoor is een brochure in aanmaak maar dit is gekoppeld aan de wetgeving die weldra volgt. Daarnaast zal ook toelichting worden gegeven bij de verzamelaanvraag van 2005.

De controles starten in begin 2005 en zullen het ganse jaar plaats hebben.

1.8 Knelpunten

Er zijn verschillende actoren die een invloed hebben op de uitvoering van de MTR in Vlaanderen. In de eerste plaats is er de Europese regelgeving. Het principe was een volledige ontkoppeling wat tamelijk eenvoudig was. Maar doorheen de discussies is de reglementering vrij complex geworden. Na de Raadsverordening volgen een ganse reeks van Commissieverordeningen en uitvoeringsbepalingen. Dit proces is volgens de heer *De Smedt* op dit ogenblik nog niet afgerond: er worden nog steeds aanpassingen aan de nieuwe reglementering gemaakt wat de implementatie in Vlaanderen erg moeilijk maakt.

Bovendien moet er rekening worden gehouden met de Waalse collega's vermits de EG-verordening spreekt van een systeem voor de lidstaten. In bepaalde gevallen is het wel toegelaten dat regio's afwijken van dit uniforme systeem maar op andere punten moet exact hetzelfde systeem van toepassing zijn in Vlaanderen en Wallonië. Tussen die twee systemen is dan een automatische uitwisseling van informatie noodzakelijk. Een geïntegreerd beheers- en controlesysteem (GBCS) is noodzakelijk en moet waarborgen dat één toeslagrecht slechts één keer kan toegekend worden aan één

producent. Dit alles maakt het zeer complex, te meer omdat Vlaanderen en Wallonië een verschillende landbouw en verschillende visies hebben.

Naast Europa en Wallonië zijn er ook de landbouworganisaties waarmee op regelmatige basis wordt overlegd over de procedures en voorwaarden. Tot slot zijn er de externe administraties zoals het FAVV en de milieuadministraties die de neiging hebben om alle reglementering strikt te laten toepassen. Dit levert soms een stringente lijst op van beheerseisen die dan op weerstand botst bij de landbouworganisaties.

Tot slot is er het verhaal van de administratieve vereenvoudiging. Het oorspronkelijke opzet van de ontkoppeling was een vereenvoudiging maar door door allerlei uitvoeringsbepalingen wordt de MTR een complex gegeven. Bovendien wil Vlaanderen een aantal specifieke aspecten integreren zoals een eenmalige perceelsregistratie en het invoegen van beheersovereenkomsten op perceelsniveau. Het risico bestaat dat de verzamelaanvraag een log instrument wordt waarin alle premies wel opgesomd staan maar waarbij de toelichting een lijvig instructieboek wordt.

Concrete knelpunten zijn de uniforme aanpak van de nationale reserve, de indieningsdatum van de verzamelaanvraag, de verdeling van de enveloppe van 411 miljoen euro tussen de gewesten, het budget en het personeel (wervingsstop) en tot slot de opmaak van de wetgeving.

1.9 Communicatie

De heer *Danny Van den Bossche* geeft meer toelichting bij het communicatieluik van de MTR. Om zoveel mogelijk informatie bij de landbouwers te krijgen, opteerde de administratie voor een top-down benadering. Dit wil zeggen dat de centrale diensten de informatie verzamelde en deze bezorgde aan de buitendiensten. Daarnaast verzorgde de centrale administratie ook een aantal voorlichtingsdagen voor landbouwconsulenten: vertegenwoordigers van de landbouworganisaties, veevoederfirma's, enzovoort. Het doel is dat de buitendiensten en de landbouwconsulenten toelichting geven aan de landbouwers omdat zij een groter bereik hebben. De centrale diensten beper-

ken zich om praktische redenen tot een zestal voorlichtingsavonden bedoeld voor landbouwers.

Voorts werd een website opgericht: www.vlaanderen.be/landbouw/MTR. Op de website is naast meer algemene informatie ook het volgende terug te vinden: de informatiebrochure, wetgeving, de mogelijkheid voor de individuele landbouwer om een vraag te stellen en de formulieren. Voor de toekomst wordt op de website ook nog ruimte voorzien voor een nieuwsflash en een rubriek met veel gestelde vragen en bijhorende antwoorden.

De algemene brochure is een volgend communicatie-instrument. Ze is zoals gezegd verkrijgbaar via de website maar ook via de buitendiensten. Op dit ogenblik wordt gewerkt aan een definitieve versie. Eind 2004 wordt een brochure voorzien over de cross compliance en een brochure over de nationale reserve en voor 2006 een brochure over de overdrachten van toeslagrechten (al dan niet met grond).

Tot slot ontvangt de administratie een heleboel concrete vragen via de telefoon en e-mail over de mailing en over dossiers. De buitendiensten zorgen hier voor de eerstelijnsopvang. Voor vragen waar de buitendiensten geen raad mee weten, werd binnen de centrale administratie een backoffice opgericht.

De heer *Jos De Meyer*, commissievoorzitter, meent te begrijpen dat er nog bijzonder veel overleg op de agenda staat, zowel op Europees als federaal niveau, als met de landbouworganisaties. 2005 wordt een belangrijk jaar voor de landbouwsector maar ook voor de administratie die voor de uitdaging staat om op een eenvoudige en begrijpbare manier de MTR-hervorming door te voeren.

II. Vragen van de leden

De heer *Karlos Callens* brengt in herinnering dat destijds discussie was over de vraag wie als landbouwer moet worden beschouwd. Vervolgens vraagt de heer Callens of het niet mogelijk is om te zorgen voor een aangifte met twee kolommen, met in de eerste kolom de toestand tijdens de referentieperiode en een tweede kolom voor opmerkingen van de landbouwer. Ten derde had de heer Cal-

lens graag geweten of de administratie het haalbaar acht om een eerste betaling uit te voeren in augustus 2005. Of moet er een onderscheid worden gemaakt tussen toekenning en betaling?

Ten vierde vraagt de heer Callens zich af welke producenten van welke gewassen er als verliezer of als winnaar uit de bus zullen komen na de hervorming. Bijvoorbeeld zullen telers van maïs winnen of verliezen?

Tot slot stelt zich de vraag of er zich wijzigingen zullen voordoen in de productie omdat een bepaalde productie niet meer interessant is na de invoering van de bedrijfstoeslag en bijgevolg wordt stopgezet. Voor de afnemers van de landbouwproducten kan dit interessant zijn om weten.

De heer *Noël Van Ginderachter* antwoordt dat iedereen die in het verleden een premie ontving, als landbouwer wordt beschouwd. Daarnaast wordt dit ook duidelijk gemaakt door de fiscale aangifte van landbouwactiviteiten. De heer *Jos De Smedt* verwijst naar de tekst van de EG-verordening die stelt dat een landbouwer een natuurlijke of rechtspersoon dan wel een groep natuurlijke of rechtspersonen is, ongeacht de rechtspositie van de groep en haar leden volgens het nationaal recht, waarvan het bedrijf zich bevindt op het grondgebied van de Europese Unie en die een landbouwactiviteit uitoefent. Een bedrijf is dan het geheel van productie-eenheden zoals dieren en gronden. Onder landbouwactiviteit moet dan verstaan worden: landbouwproducten produceren, fokken of telen tot en met oogsten, het melken, het fokken en het houden van dieren voor landbouwdoeleinden, of de grond in goede landbouw- en milieucondities houden. Landbouw wordt door de toevoeging aan de definitie van “het in goede condities houden van grond” niet louter meer gezien als een commerciële activiteit.

Hieraan moet worden toegevoegd dat volgens de reglementering toeslagrechten worden toegekend aan de producenten die tijdens de referentiejaarsteun hebben ontvangen, ook al hebben ze ondertussen hun activiteiten stopgezet.

Wat de tweede vraag over de documenten betreft, antwoordt de heer *Danny Van den Bossche* dat over een mogelijke vereenvoudiging van de documenten is nagedacht en dat dit ook een constante zorg is van de administratie. Bij een bedrijfsovername wordt

bijvoorbeeld gevraagd dat overlater en overnemer hun gegevens invullen, en ondertekenen dat er een bedrijfsovername heeft plaats gehad. Volgens de heer Van Den Bossche is dit de meest eenvoudige manier. Europese wetgeving verplicht immers in geval van overname telkens de handtekening van de overlater, hoewel het technisch mogelijk zou zijn om automatisch de berekening te maken.

De heer *Noël Van Ginderachter* verduidelijkt dat de administratie tegen augustus 2005 de toeslagrechten zal trachten vast te leggen om dan eind 2005 de definitieve toeslagrechten mee te delen aan de landbouwer. De betaling zal plaats hebben begin 2006. De heer *Jos De Smedt* voegt hieraan toe dat de EG-verordening stelt dat de betaling van de toeslagrechten moet plaats hebben tussen 1 december 2005 en 30 juni 2006. De uitbetaling van de modulatiesteun moet gebeuren uiterlijk op 30 september 2006. Mogelijks wordt er nog een regeling met voorschotten uitgewerkt maar dit is momenteel niet voorzien in de EG-verordening.

Op de vierde vraag antwoordt de heer *Johan Heyman* dat er allerlei simulaties hebben plaats gehad, ook op Europees niveau. Er wordt een afname verwacht van de dierlijke productie. Anderzijds zijn dit geen eenvoudige berekeningen en zijn er veel beïnvloedende factoren. Om te spreken van winnaars en verliezers moet ook rekening worden gehouden met de bedrijfsevolutie tijdens de referentieperiode. Winnaars zijn bedrijven die afbouwen. Als een landbouwer bijvoorbeeld afbouwt van 30 naar 20 hectare, bedraagt het gemiddelde 25 hectare. Deze landbouwer klimt dan eigenlijk omhoog van 20 hectare tijdens het actuele jaar naar 25. Deze landbouwer ontvangt dus een overschot omdat hij afbouwt. Voor landbouwers die opbouwen geldt de omgekeerde redenering: zij zijn bijvoorbeeld van 20 hectare in 2000 naar 30 hectare gegaan in 2002 maar door het gemiddelde te nemen, zijnde 25, wordt dit afgevlakt en zal de bedrijfstoeslag verminderen. De administratie tracht systemen te voorzien om dit probleem op te lossen zoals de overname van grond mét toeslagrechten. Sommige landbouwers zijn echter niet geneigd om dit te doen.

Wat de vijfde vraag betreft, namelijk of de productie zal wijzigen in functie van de invoering van de bedrijfstoeslag, stelt de heer Heyman dat het belangrijk is om te weten dat met groenten, fruit en aardappelen geen toeslagrechten kun-

nen worden geactiveerd, dit in tegenstelling tot suikerbieten. Er worden dus geen prikkels gegeven om meer aardappelen of groenten te kweken. Mochten de quota voor suikerbieten worden afgebouwd, dan zal dit volgens de heer Heyman wellicht een grotere impact hebben dan de MTR. Uit de vergaderingen in de provincies en de vragen aan de administratie kan worden opgemaakt dat er weinig verschuivingen zullen plaats hebben.

Mevrouw *Tinne Rombouts* dacht het de bedoeling was van de MTR om toeslagrechten toe te kennen aan landbouwers die nog actief zijn. Nu blijkt dat landbouwers die nog actief waren in de referentieperiode maar ondertussen hun bedrijf hebben overgelaten, toch nog toeslagrechten ontvangen. Daarnaast stelt zij zich vragen bij de overnames die na de referentieperiode zijn gebeurd.

De heer *Johan Heyman* bekent dat er veel discussie is geweest over het toekennen van toeslagrechten aan niet-actieve landbouwers. De Europese Commissie heeft echter steeds benadrukt dat het om een toeslagrecht gaat dat werd verworven tijdens de referentieperiode. De eigenaar heeft het recht om dit te activeren, te verkopen of te verhuren. Dit is het principe van de MTR. Ook het Amerikaans landbouwbeleid is op dit principe gebaseerd, hoewel daar wordt gewerkt met een soort van voortschrijdend gemiddelde.

In Vlaanderen heeft de administratie getracht om zo maximaal mogelijk alle transacties op een vlotte manier tot 15 mei 2005 toe te laten. Er is echter geen verhaal mogelijk tegen landbouwers die halsstarrig weigeren om hun niet-actieve toeslagrechten over te dragen. Dit is hun recht. Op vraag van Frankrijk heeft de Europese Commissie toegelaten dat een boete wordt geheven van 90 procent. Indien een landbouwer bijvoorbeeld 30 hectare akkerbouw bezat tijdens de referentieperiode en in 2004 slechts 20 hectare heeft, dan gaat Frankrijk deze landbouwer 30 toeslagrechten toekennen maar op de 10 toeslagrechten die niet geactiveerd zijn, wordt een boete opgelegd van 90 procent. In plaats van 10 toeslagrechten krijgt deze landbouwer dus nog slechts 1 toeslagrecht.

De administratie heeft voorgesteld om een dergelijk systeem met een lager boetepercentage, bijvoorbeeld 30 of 40 procent, ook in Vlaanderen in te voeren. De landbouworganisaties hebben dit afgewezen omdat er eigenlijk geld wordt afgepakt

van landbouwers. Ook de ABKL heeft bezwaren omdat het zeer moeilijk is om te bepalen wat de werkelijke toestand is.

De administratie heeft getracht om overnames te vergemakkelijken tot 15 mei 2005. De EG-verordening laat overnames toe tot de publicatie in het Publicatieblad, dit was 29 september 2004. De administratie legt hier dus een zekere soepelheid aan de dag om zo veel mogelijk te regelen buiten de nationale reserve om.

Mevrouw *Tinne Rombouts* stelt de vraag of bij overname na de referentieperiode de overnemers terug moeten gaan naar de overlaters om de toeslagrechten te ontvangen. Als een bedrijf werd overgelaten, werden dan ook niet de toeslagrechten overgedragen aan de overnemer? Werd dit door Europese regelgeving opgelegd?

De heer *Danny Van den Bossche* bevestigt dat uit de Europese regelgeving blijkt dat de overlater kan beslissen aan wie zijn toeslagrechten worden overgedragen. Het is tijdens de huidige periode tot 15 mei 2005 dat de herzieningen zullen plaats hebben. De overlater moet steeds de toestemming geven voor de overdracht van toeslagrechten aan de overnemer.

De enige uitzondering die is toegelaten is wanneer bij een bedrijfsovername een overnamecontract is ondertekend door de overlater en overnemer waarbij alles werd overgedragen. Indien de overlater in dit geval zou weigeren om de overdracht van toeslagrechten goed te keuren, kan de administratie zich baseren op het overnamecontract om alsnog de overdracht te laten goedkeuren. Dit vergt echter een onderzoek binnen de administratie en moet geval per geval beoordeeld worden.

De heer *Johan Heyman* benadrukt dat activatie van het toeslagrecht noodzakelijk is opdat het geld zou opbrengen. De Europese regelgeving stelt verder dat om een toeslagrecht te kunnen verkopen, de initiële toeslagrechten minstens één keer voor minimum 80 procent moeten geactiveerd zijn geweest. Op deze manier werd een zekere waarborg ingebouwd dat iemand die enkel nog rechten heeft, maar nauwelijks nog grond, hiermee nooit nog iets zal kunnen aanvangen.

De heer *Jos De Meyer*, meent de heer Heyman te horen zeggen hebben dat bij een eerste bespreking

Vlaanderen mede vragende partij was om mogelijkheden te voorzien voor jonge landbouwers in het kader van het plattelandsbeleid. Heeft dit uitsluiting betrekking op het VLIF? Of wordt er ook aan andere mogelijkheden gedacht? Voorts vraagt de heer De Meyer dat in de toekomst de brochures die worden uitgegeven door de landbouwadministratie bezorgd zouden worden aan de commissieleden.

De heer *Johan Heyman* verduidelijkt dat er heel wat begripsverwarring is geweest tussen de termen ‘jonge landbouwers’ en ‘starters’. Tijdens de uiteenzetting werd gesteld dat er een keuzeoptie was om starters te laten genieten van de nationale reserve. Dit werd door de administratie geweigerd. Starters zijn geen jonge landbouwers. Een starter is in het kader van deze reglementering iemand die de voorgaande vijf jaar geen landbouwactiviteit heeft uitgeoefend. Het zou vreemd zijn om iemand die nooit enig verband heeft gehad met landbouw plots toeslagrechten te geven. Wanneer iemand een bedrijf geheel of gedeeltelijk overneemt, dan gaat dit meestal samen met de overname van de bijbehorende toeslagrechten.

Wat de jonge landbouwers betreft, stelt de heer Heyman dat de modulatie aanvankelijk anders was geformuleerd door de heer Fischler. België heeft dan geijverd om van de 5.000 steun over te kunnen gaan tot 7.500 steun om zo veel mogelijk landbouwers te vrijwaren. Doordat de eerste 5.000 euro aan steun uit de onderhandelingen werden gesleept als franchise, worden de zware steuntrekkers het meest belast. Voor jonge landbouwers is die 5.000 euro franchise erg waardevol.

Verder kan door de versterking van de tweede pijler de steun voor jonge landbouwers worden uitgebreid van 50-50 naar 60 procent Europese versus 40 procent Vlaamse steun.

Tot slot is er het bedrijfsadviessysteem ingevoerd dat ook wordt betoelaagd. Oorspronkelijk zou de betoelaging alleen gelden voor bepaalde grote bedrijven maar nu kunnen de lidstaten zelf de

voorwaarden bepalen. Momenteel gaat de ALT na hoe een bedrijfsadviessysteem kan worden opgezet en hoe de landbouwers maximaal van steun zouden kunnen gebruik maken hiervoor.

De verslaggever,

Karlos CALLENS

De voorzitter,

Jos DE MEYER
